

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

AKADEMIN FÖR
LÄRANDE, HUMANIORA OCH SAMHÄLLE

Riktlinjer för VFU, historia i ämneslärarutbildningen vt 2015

VFU-ansvarig lärare: KG Hammarlund, 035-16 75 71, kg.hammarlund@hh.se

Ett viktigt inslag i lärarutbildningen är den *verksamhetsförlagda utbildning* (VFU). Syftet med VFU är att knyta samman den teoretiska utbildningen vid högskolan och den praktiska ute på skolorna till en helhet. Inom ämneslärarutbildningen är en betydande del av den verksamhetsförlagda utbildningen direkt anknuten till de ämnen du läser, även om VFU-perioderna formellt utgör separata kurser. Därmed finns också en särskild kursplan med specifika lärandemål.¹

Omfattning och inplacering i programmet

Under slutet av ditt tredje utbildningsår fullgör du en VFU-kurs knuten till ditt andraämne i programmet. Du ska följa arbetet i din skola på heltid under 5 veckor, vilket också innebär att du själv kommer att undervisa. Omfattningen kan variera beroende på antalet klasser och läsårsplaneringen, men ett riktmärke är att den undervisning du själv svarar för motsvarar ungefär hälften av en ordinarie lärartjänst. Det ger dig tid att sätta dig in i skolans rutiner, planera din egen undervisning, arbeta med de rapporter och övriga uppgifter som kan vara aktuella, och så vidare.

Det är viktigt att du under VFU-perioden utvecklar (och får tillfälle att utveckla) de kunskapsförmågor som tas upp i progressionsmatrisen för VFU i ämneslärarutbildningen.² Det gäller alltså

- A) Att planera undervisning: att välja/avgränsa ett bestämt fält, arbetsformer, läromedel;
- B) Att leda och organisera undervisning: ”klassisk” katederundervisning, problembaserade arbetsformer, exkursioner/studiebesök;
- C) Att reflektera över den egna undervisningen som grund för bearbetning och förändring;
- D) Att använda ett varierat undervisningsmaterial – läroböcker, IT, AV-material, egenproducerat material – inte minst med tanke på att erbjuda en variation som ger varje elev förutsättningar att lära sig;
- E) Att utforma, genomföra och bedöma/betygsätta prov eller andra former/aktiviteter för bedömning av elevernas kunskaper;
- F) Att utveckla ett medvetande om och utvärdera sitt sätt att bemöta elever;
- G) Att reflektera över den egna kompetensen, behovet av egen kompetensutveckling och behovet av förutsättningar för utveckling av skolans pedagogiska verksamhet.

1 http://www.hh.se/sitevision/proxy/utbildning/sokkursplan.4677.html/svid12_70cf2e49129168da015800074301/75268095/0/se_proxy/utb_kursplan.asp?kurskod=HI6002&revisionsnr=1%2C1&format=pdf

2 <http://www.hh.se/download/18.3777d33b146f0c7c05ac841/1404735019867/progressionsmatris-amneslarare-140707.pdf>

Du har förstås haft kontakt med din VFU-lärare så att du har en aning om vad din klass (dina klasser) kommer att arbeta med – t ex 1700-talets revolutioner eller kanske mellankrigstiden. Hur tänker du lägga upp undervisningen? Du behöver välja:

- stoff
- material
- arbetsformer
- examinationsform

Du behöver ta hänsyn till kursplanen: hjälper din planering eleverna att nå de mål som anges? Du behöver ta hänsyn till elevernas förkunskaper: klarar de av att arbeta med det material och i de arbetsformer du valt? Du behöver ta hänsyn till vad som hänt tidigare under terminen: om eleverna hade ett traditionellt prov på förra momentet kan du välja någon form av projekt med redovisning inför klassen – eller omvänt. Du kan också behöva ta hänsyn till vad som händer runt omkring ämnet (skolresor, nationella prov). Det är viktigt att du har diskuterat din planering med din VFU-lärare innan VFU-perioden börjar.

Förutom att undervisa ska du tillsammans med din VFU-lärare delta så långt möjligt i alla förekommande arbetsuppgifter, t ex lärarkollegier och utvecklingssamtal. Det är viktigt att du utnyttjar varje möjlighet att få insikt i vad arbetet som historielärare innebär i praktiken.

Naturligtvis ska du under perioden alltid uppträda professionellt: passa tider, följa en eventuell uppförandekodex vid skolan, hantera information om elever i enlighet med gällande regelverk osv.

Redovisning

Du ska dokumentera dina VFU-erfarenheter utifrån aspekterna *planering – genomförande – utvärdering – reflexion*. Dokumentationen, tillsammans med den självvärdering³ du gjort med utgångspunkt i din VFU-lärares bedömning, utgör underlag för ett uppföljande diskussionsseminarium när du återvänt till högskolan. Under denna termin är det *differentiering/individualisering* som står i centrum för dokumentationsuppgiften som du hittar på sista sidan av detta dokument.

Läraryesök

Under andra halvan av din VFU-period kommer du att få besök på din skola. Syftet med besöket är att diskutera hur dina praktiska läraryesdigheter utvecklas. Besökande lärare kommer dels att närvara på en av dina lektioner, dels ha ett samtal med dig och din lärare. Du har ansvaret för att i samråd med din VFU-lärare och besökande lärare planera in besöket. Ett par dagar innan besöket ska du skicka en planering för lektionen till den besökande läraren.

Betyg och bedömningsgrunder

VFU-momenten bedöms med betygen *Godkänd* eller *Underkänd*. En viktig del av underlaget är det skriftliga omdömet från din VFU-lärare. Din egen dokumentation enligt ovan samt ditt deltagande i det avslutande diskussionsseminariet vägs också in i bedömningen för att få en samlad bild av din successiva utveckling i enlighet med de långsiktiga målen för läraryesbildningen.

Slutligen...

*VFU-handboken*⁴ kan ge svar på många frågor. Den vänder sig i första hand till VFU-läraren. Det går förstås alltid bra att maila om något är oklart.

3 <http://www.hh.se/download/18.371a39a014ac050f9975e244/1422615182298/blankett-vfu4-amne-79%2Cvt15-sjalvvardering.docx>

4 <http://www.hh.se/akademiforlarandehumanioraochsamhalle/student/vfu/vfuhandboken.65443371.html>

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

AKADEMIN FÖR
LÄRANDE, HUMANIORA OCH SAMHÄLLE

VFU historia ämne 2 grundskolans åk 7-9 vt 15 VFU-uppgift: Historia för alla

Under din VFU-period kommer du att planera lektioner och med all säkerhet också planera och genomföra någon form av examinationsuppgift. Kan du också planera på ett sådant sätt att lektionsarbete och examination ger utrymme för *differentiering*, dvs att inte alla uppgifter ges en och samma form?

En utgångspunkt kan vara Erik Lunds resonemang kring lärtilar och lärstrategier (*Historiedidaktikk* s 66). Om vi utgår från att alla elever har sin 'favoritlärtil' men också har en utvecklingspotential när det gäller att vidga sitt sätt att lära är det förstås viktigt att eleverna får möta material och metoder som inte matchar bara en lärtil.

Historieundervisningen får därför inte bara bygga på texter, att läsa och skriva. Men den får heller inte domineras av klassrumsdiskussioner och muntliga redovisningar, eller arbete med bilder och visuella media. Variation, och balans mellan olika strategier, bör därför vara ledord.

Ambitionen att skapa en historieundervisning som är meningsfull och inspirerande för alla elever är alltid relevant men blir förstås extra betydelsefull när du har elever som har att tackla stora och svåra hinder i lärandet. Denna uppgift kan därför ses som ett brobyggande mellan ämnes-VFU och terminens UVK-kurs i specialpedagogik.

Uppgiften består av två delar:

Du ska *observera* två-tre lektioner som hålls av din VFU-lärare (eller annan erfaren lärare), med avseende på just differentiering/individualisering. Observationer har du genomfört tidigare under utbildningen, men under de första veckorna av kursen UVK4 (vecka 14-15) kommer du att få dina kunskaper uppfriskade. Dina noteringar från observationerna kommer att återanvändas i UVK-kursen när du är tillbaka på högskolan (vecka 21-23).

Du ska dessutom sammanställa *en skriftlig redovisning* där du förklarar hur du arbetat för att säkerställa en variation. Det behöver inte vara någon lång text, kanske 2 sidor, men den ska åtföljas av belysande exempel på arbetsuppgifter eller examinationsuppgifter som du gett eleverna, och du bör också knyta an till någon av de texter som nämns här nedan (t ex Counsell, Harris eller Hart) – kan du se likheter/skillnader mellan de erfarenheter som där nämns och de du själv gjort? Denna redovisning blir underlag för det seminarium som följer upp din ämnes-VFU (i vecka 21 eller 22).

Anknytningen till UVK-kursen i specialpedagogik betyder naturligtvis inte att du på egen hand ska ta dig an och lösa specialpedagogiska utmaningar. Det är ju inte heller säkert att du i dina klasser kommer att möta elever som har att tackla stora och svåra hinder i lärandet. Men om du i dina klasser har elever med någon form av specialpedagogiskt stöd bör du förstås rådgöra och samarbeta med specialpedagog/speciallärare i din planering.

Som inspiration och stöd kan du ta hjälp av följande texter:

Counsell, Christine 2003: 'History for All', i: *Past Forward*, London: Historical Association s 25-32 (tillgänglig på Blackboard)

Cunnah, Wendy 2000: 'History teaching, literacy and special education needs', i: Arthur, J & Phillips, R (red.), *Issues in History Teaching*, London: Routledge s 113-124 (e-bok, tillgänglig via högskolebiblioteket)

Harris, Richard 2005: 'Does differentiation have to mean different?' *Teaching History* nr 118 s 5-12 (e-tidskrift, tillgänglig via högskolebiblioteket)

Hart, Susan m fl 2004: 'Julie's approach: access, security and success', i: *Learning without Limits*, Buckingham: Open University Press s 137-147 (e-bok, tillgänglig via högskolebiblioteket)

Kitson, Alison, Husbands, Chris & Steward, Susan 2011: 'History Teaching for All' i: *Teaching and Learning History 11-18: Understanding the Past*, Maidenhead: Open University Press s 118-133 (e-bok, tillgänglig via högskolebiblioteket)

Lund, Erik 2011: 'Læringsstrategier og læringsstiler', i: *Historiedidaktikk: En håndbok for studenter og lærere*, Oslo: Universitetsforlaget s 65-83